

**Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ**

ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО

**Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з географії 2018-2019 рр.**

8 клас

Теоретичні питання (12 балів за кожне запитання)

1. Особливості річок та озер залежать від рельєфу та клімату. Доведіть це твердження на прикладі річки Конго та озера Чад.
2. Відомо, що береги материків у тропічних широтах омиваються теплими і холодними течіями. Поясніть, які саме береги омиваються теплими течіями, а які – холодними. Чим це зумовлено? Які кліматичні особливості узбережжя формують ці течії? Наведіть по 2-3 приклади теплих і холодних течій зазначених широт.

Практичні завдання (6 балів за кожне завдання)

1. За місцевим часом у точці, що знаходиться поблизу с. Червона Зірка ($40^{\circ} 15'$ сх.д.), 9 год. Котра година в даний момент за місцевим часом поблизу крайньої західної точки України (22° сх.д.) ?
2. Визначте площу озера, якщо на плані масштабу 1:1000 воно має форму кола, радіус якого 30 мм.
3. За вказаними ознаками й характеристиками зазначте назви морів

	Характеристика моря	Назва
1.	Наймилкіше море	
2.	Море в Антарктиці з найбільшою прозорістю води	
3.	Море з «кольоровою» назвою, але не Чорне, Червоне, або Жовте	
4.	Море з найсолонішою водою	
5.	Море «без берегів», обмежене течіями	
6.	Море, обмежене двома глибоководними жолобами з глибиною понад 10 км	
7.	Найменше за площею море	
8.	Море, назване на честь братів-дослідників	
9.	Море Північного Льодовитого океану з максимальною глибиною	
10.	Море, в яке впадає річка Маккензі	
11.	Море, в якому знаходиться Великий Бар'єрний Риф	
12.	Море з такою ж назвою, що і протока між двома материками	

Тестові завдання (1 бал за кожну правильну відповідь)

- Жителі Сахари кажуть, що «каміння ночами кричить». Нічний різкий крик у пустелі є проявом:
А фізичного вивітрювання
Б хімічного вивітрювання
В внутрішнього магматизму
Д метаморфізації гірських порід
- Об'єкт природно-заповідного фонду, що виконує одночасно функції охорони природи та рекреаційну:
А заповідник Б заказник В пам'ятка природи Г національний парк
- Де тривалість світлового дня 22 червня є найбільшою?
А на північному тропіку
Б на південному тропіку
В на північному полярному колі
Г на південному полярному колі
- Протяжність Африки більша за лінією:
А Північного тропіка
Б Нульового меридіана
В Південного тропіка
Г Екватора
- Який чисельний масштаб карти, якщо 1 см² її площі відповідає 400 га на місцевості?
А 1:200 000 Б 1:400 000 В 1:2 000 000 Г 1:4 000 000
- Який материк має два рельєфи?
А Африка Б Північна Америка В Австралія Г Антарктида.
- Якою є температура повітря на вершині Говерли, якщо на метеостанції Пожижевська (1430 м) у цей час термометр показує +15,3⁰С?
А 8,3⁰С Б 11,5⁰С В 13,7⁰С Г 16,8⁰С
- На якому меридіані місцевий, зимовий і поясний час співпадають?
А 20⁰ Б 25⁰ В 30⁰ Г 35⁰
- Укажіть регіон світу, серед названих, де скупчена більша кількість активних діючих вулканів:
А захід Північної Америки
Б схід Південної Америки
В південь Африки
Г північ Австралії
- У якій оболонці атмосфери знаходиться озоновий шар?
А тропосфері Б стратосфері В мезосфері Г термосфері
- Височина, що НЕ лежить в межах Українського щита:
А Придніпровська Б Тарханкутська В Подільська Г Приазовська
- Відомо, що прозорість морської води визначають за допомогою диска Секки. Рекорд прозорості морської води (80 м) зареєстровано у морі:
А Білому Б Червоному В Беринговому Г Ведделла
- Виберіть проекцію, що найчастіше використовується для зображення території України:
А нормальна конічна
Б поліконічна
В нормальна циліндрична
Г поперечна азимутальна

- 14.** Тварина, що поширена в обох Америках:
А ягуар   Б пума   В гепард   Г рись.
- 15.** Ізолінії на карті, що з'єднують точки однакової глибини водойм – це...
А ізобати   Б ізокліни   В ізохори   Г ізобари
- 16.** Другу кругосвітню подорож здійснив:
А Фернан Магеллан   В Семен Дежньов
Б Абель Тасман   Г Френсіс Дрейк
- 17.** Укажіть проекцію, в якій передаються без спотворень площі:
А довільна   Б рівнокутна   В рівновелика   Г рівнопроміжна
- 18.** Укажіть час, який діє на території України:
А гринвіцький   Б східноєвропейський
В середньоєвропейський   Г московський
- 19.** Півострів, на якому поширені савани та рідколісся:
А Корея   В Флорида
Б Аравійський   Г Індостан
- 20.** Укажіть, хто склав перші докладні карти винятково земель України:
А Геродот   Б Гійом де Боплан
В Степан Рудницький   Г Страбон
- 21.** Визначте, складову гідросфери, що містить 69% усіх запасів прісної води на Землі
А річки   Б озера   В льодовики   Г артезіанські води

**Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ
ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО**

**Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії
2018-2019 рр. 9 клас**

Теоретичні питання (12 балів за кожне запитання)

1. Порівняйте географічне положення материків Африка та Південна Америка. Виявіть, як відмінності географічного положення позначаються на особливостях природи цих материків.
2. Яке значення має атмосфера для земної кулі? Яким був би клімат на Землі за відсутності атмосфери? У чому полягає сутність «парникового ефекту» і його вплив на формування клімату

Практичні завдання (6 балів за кожне завдання)

1. Яку площу займає Україна на карті півкуль, що має масштаб 1:22 000 000?
2. Обчисліть витрату води в річці, якщо поперечний переріз її русла має форму трапеції. Ширина водної поверхні становить 64 м, ширина дна – 51 м, середня глибина – 3,5 м, а швидкість течії – 0,2 м/с.
3. За вказаними ознаками й характеристиками зазначте назви річок

	Характеристика річки	Назва
1.	Річка, відома явищем «поророка»	
2.	Велика річка, яка двічі перетинає екватор	
3.	Найбільша річка, що впадає в озеро Балхаш	
4.	Річка, яку через великі фінансові затрати називають «лихо Китаю»	
5.	Річка, яка протікає через Великий каньйон	
6.	Річка, на якій побудоване Асуанське водосховище	
7.	Річка, на якій знаходиться водоспад Вікторія -	
8.	Річка, що витікає з Великих Американських озер	
9.	Річка, по якій проводять межу між двома частинами світу	
10.	Найдовша річка Європи	
11.	Річка, яка витікає з найглибшого озера	
12.	Річка, що бере початок на Памірі і впадає в Аральське море	

12. Проявом якого процесу в літосфері є гейзери?
А вивітрювання
Б вулканізму
В карстування
Г зледеніння
13. Наука, що вивчає льодовики:
А Геоморфологія
Б Петрографія
В Гляціологія
Г Метеорологія
14. Який з об'єктів природно-заповідного фонду Чернігівщини належить до категорії регіональних ландшафтних парків?
А Менський
Б Тростянець
В Мезинський
Г Міжрічинський
15. Який тип клімату відсутній у Євразії?
А екваторіальний
Б тропічний вологий
В субтропічний мусонний
Г субтропічний континентальний
16. Визначте річку, до басейну якої відносяться притоки Тиса, Прут:
А Південний Буг
Б Дністер
В Дунай
Г Дніпро
17. Найглибшою шахтою України є «Гвардейська», залізну руду в якій видобувають на глибині 1615 м. В якому місті знаходиться шахта?
А Нікополь
Б Маріуполь
В Кривий Ріг
Г Слов'янськ.
18. Процес поширення у сільській місцевості міських стандартів і способу життя – це ...
А субурбанізація
Б конурбанізація
В рурбанізація
Г псевдоурбанізація
19. Визначте масштаб карти, якщо відстань від Одеси до Тернополя становить приблизно 650 км, а на карті це складає 13 см:
А 1:5 000 000
Б 1: 500 000
В 1:500 000 000
Г 1: 50 000
20. Зазначте область з найбільш одноманітним національним складом населення:
А Закарпатська
Б Кіровоградська
В Чернівецька
Г Одеська
21. Якщо метеорологічна служба в січні повідомляє про переміщення на територію України антициклону з центральних районів Євразії, то слід очікувати:
А морозної сонячної погоди
Б відлиги, посилення вітру
В хмарної погоди з мокрим снігом
Г сильних снігопадів, хуртовини

**Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ
ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО**

**Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії
2018-2019 рр. 10 клас**

Теоретичні питання (12 балів за кожне запитання)

1. У складі тваринництва України в останні роки швидкими темпами розвивається один із його структурних підрозділів. Йому притаманне значне зростання обсягів виробництва та експорту продукції. Про який підрозділ тваринництва йдеться? Схарактеризуйте особливості його розвитку та розміщення в Україні.
2. На які сектори поділяється світова економіка? Поясніть, які зміни і чому відбулися у співвідношенні між секторами економіки у XX ст. у різних типах країн. Схарактеризуйте секторальну структуру економіки України та її зміни у пострадянський період.

Практичні завдання (6 балів за кожне завдання)

1. Видобуток вугілля у 1990 році становив 74,7% всього видобутого палива (218,3 млн т.у.о. палива). Обсяг видобутку вугілля за період 1990-1996 років знизився у 2,3 рази. На скільки мільйонів тонн зменшилося за цей період річне виробництво коксу, якщо припустити, що на нього затрачалося 20 % видобутого вугілля, а з однієї тонни вугілля можна одержати 750 кг коксу?
2. Атмосферний тиск біля підніжжя гори 760 мм.рт.ст., а температура повітря 18⁰С. Визначити атмосферний тиск на вершині гори, якщо температура повітря на ній становить 15⁰С.
3. Зазначте назви об'єктів-рекордсменів:

	Характеристика	Назва
1.	Найбільше море	
2.	Наймілководніше море світу	
3.	Найширша протока земної кулі	
4.	Найдовша гірська споруда в океані	
5.	Затока, в якій спостерігаються найвищі припливи у Світовому океані	
6.	Найглибше озеро Африки	
7.	Місто, де була зареєстрована найвища температура повітря	
8.	Найбільший півострів на земній кулі	
9.	Найповноводніша річка світу	
10.	Найдовша річка Євразії	
11.	Найбільше озеро земної кулі	
12.	Найширший водоспад Південної Америки	

Тестові завдання (1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Яка течія замикає кільце циркуляції у Світовому океані: Північна пасатна – Куросіо – Північнотихоокеанська - ... ?
А Аляскінська
Б Перуанська
В Каліфорнійська
Г Канарська
2. Дуб вбирає 85 л води щодня, осика – 462 л за тиждень, а береза 1900 л за 30 днів. Виберіть правильний варіант розміщення дерев у порядку збільшення кількості води, яку вони вбирають за однаковий проміжок часу:
А береза, осика, дуб
Б дуб, осика, береза
В осика, береза, дуб
Г осика, дуб, береза
3. Визначте країну, агрокліматичні ресурси якої дають можливість вирощувати культури помірною поясу, субтропічні та деякі тропічні культури:
А Росія
Б США
В Україна
Г Канада.
4. На якій довготі знаходиться пункт, якщо в ньому годинник, встановлений за всесвітнім часом, взимку опівдні показує 11 год. 28 хв.?
А 16° зх. д.
Б 16° сх. д.
В 8° зх. д.
Г 8° сх. д.
5. Який термін не є синонімом решти трьох?
А. ваді
Б. естуарії
В. уеди
Г. кріки.
6. Якою є температура повітря на вершині Говерли, якщо на метеостанції Пожижевська (1430 м) у цей час термометр показує $+15,3^{\circ}\text{C}$?
А $8,3^{\circ}\text{C}$
Б $11,5^{\circ}\text{C}$
В $13,7^{\circ}\text{C}$
Г $16,8^{\circ}\text{C}$
7. Визначте місто, клімат якого є більш континентальним порівняно з кліматом трьох інших населених пунктів:
А Ізюм
Б Рівне
В Чоп
Г Ялта
8. Якому азимуту відповідає румб Пн-Зх: 30° ?
А 30°
Б 150°
В 210°
Г 330°
9. Яких Альп немає?
А Швейцарських
Б Австралійських
В Італійських
Г Іспанських.
10. Вкажіть рівнину, яка сформувалася на молодій платформі:
А Східноєвропейська рівнина
Б Середьосибірське плоскогір'я
В Туранська низовина
Г Месопотамська низовина

11. Зазначте, як називається процес підвищення температури повітря з висотою:
А інверсія	В адвекція
Б інсоляція	Г конвекція
12. Укажіть державу, яка за формою устрою є унітарною:
А Японія	В Бразилія
Б Канада	Г Австралія
13. Крайня східна точка Євразії має довготу:
А 169°40' зх. д.	Б 169°40' сх. д.
В 66°05' пн. д.	Г 66°05' сх. д.
14. Яка з названих країн входить до НАТО, але не входить до ЄС?
А Польща	В Швейцарія
Б Норвегія	Г Італія
15. Найсучасніше металургійне підприємство “Інтерпайп сталь” розміщується в:
А Маріуполі	В Кривому Розі
Б Запоріжжі	Г Дніпропетровську
16. Який вид транспорту посідає перше місце в Україні за вантажообігом?
А морський	В автомобільний
Б залізничний	Г річковий
17. У якому із названих міст розміщуються одночасно автомобілебудівний, вагонобудівний і нафтопереробний заводи?
А Херсон	В Маріуполь
Б Черкаси	Г Кременчук
18. У якій із названих областей України темпи скорочення населення є найвищими?
А Рівненській	В Тернопільській
Б Одеській	Г Сумській
19. За яким складником індексу людського розвитку (ІЛР) Україна посідає чільне місце у світі?
А тривалістю життя	Б рівнем освіченості
В доходами на одну особу	Г рівнем автомобілізації
20. В Австралії досить характерним є такий тип рослинності, як скреб. Він утворюється там, де великі опади чергуються з довготривалими посухами. Зарості скребу складаються з низькорослих евкаліптів, пляшкового дерева та:
А баобабу	В сейби
Б акації	Г фікуса.
21. Укажіть затоку, яка не належить до Чорного моря:
А Каркінітська	В Феодосійська
Б Каламітська	Г Обитічна

**Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ
ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО**

**Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії
2018-2019 рр. 11 клас**

Теоретичні питання (12 балів за кожне запитання)

1. В останні роки багато українців стали ^{трудовими} мігрантами у Польщі, Словаччині, Італії, Португалії тощо. Яких масштабів набула трудова міграція українців, які її причини? Схарактеризуйте позитивні та негативні риси трудової міграції українців.
2. Поясніть сутність широтної зональності розподілу температури повітря по земній кулі. Чим вона зумовлена? Які чинники порушують широтну зональність? Які умови спричиняють формування найтепліших і найхолодніших місць на Землі?

Практичні завдання (6 балів за кожне завдання)

1. Населення Китаю у 2010 році становило 1340 млн осіб, або 19,5 % від населення світу, а населення Індії 17,3 % від населення світу. На скільки відрізнятиметься населення двох країн у 2050 році, якщо за прогнозами у Китаї чисельність населення за ці 40 років зросте на 52 млн осіб, а в Індії – на 33,9 %?
2. Співставлення двох однакових за масштабом топографічних карт 1940 і 1990 років дозволило виявити, що площа лісового масиву за 50 років скоротилася на 30 % і становить 77 га. Визначте, який чисельний масштаб мають ці карти, якщо на топографічній карті 1940 р. лісовий масив займав площу у $4,4\text{см}^2$.
3. Відповідно до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» ціла низка міст, районів, селищ і сільських поселень України змінили свою назву. У вільні рядки третьої колонки таблиці впишіть назви міст, які вони отримали після виконання норм зазначеного закону.

1.	Кузнецовськ	
2.	Дніпропетровськ	
3.	Кіровоград	
4.	Іллічівськ	
5.	Котовськ	
6.	Дніпродзержинськ	
7.	Комсомольськ	
8.	Артемівськ	
9.	Цюрупинськ	
10.	Свердловськ	
11.	Орджонікідзе	
12.	Щорс	

Тестові завдання (1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Який чисельний масштаб карти, якщо 1 см² її площі відповідає 400 га на місцевості?
А 1:200 000
Б 1:400 000
В 1:2 000 000
Г 1:4 000 000
2. Одним із семи історико-культурних чудес України є Хотинська фортеця, яка збудована на річці:
А Тиса
Б Прут
В Дністер
Г Південний Буг
3. Яке море омиває південне узбережжя Чукотського півострова?
А Чукотське
Б Охотське
В Берінгове
Г Східносибірське
4. Якою є температура повітря на вершині Говерли, якщо на метеостанції Пожижевська (1430 м) у цей час термометр показує +15,3⁰С?
А 8,3⁰С
Б 11,5⁰
В 13,7⁰С
Г 16,8⁰С
5. У яких гірських породах утворилися численні печери Поділля?
А гіпсах
Б вапняках
В крейді
Г доломітах
6. Перший за часом створення (1980 р.) в Україні національний природний парк:
А Дунайський
Б Вижницький
В Слобожанський
Г Карпатський
7. Якому азимуту відповідає румб Пн-Зх:30⁰?
А 30⁰   Б 150⁰   В 210⁰   Г 330⁰
8. Крайня східна точка Євразії має довготу:
А 169°40' зх. д.
Б 169°40' сх. д.
В 66°05' пн. д.
Г 66°05' сх. д.
9. Уявіть, що Великий Вододільний хребет знаходиться не на східному, а на західному узбережжі Австралії. Площа якої природної зони тропічного поясу за таких умов суттєво зменшиться?
А лісостепів і степів
Б мішаних лісів
В пустель і напівпустель
Г саван і рідколісся
10. На цих островах ростуть пряні рослини: перець, гвоздика, мускатний горіх. Які азіатські острови здавна називають «островами прянощів»?
А Молуккські
Б Мальдіви
В Курильські
Г Японські
11. Яка з названих країн входить до НАТО, але не входить до ЄС?
А Польща
Б Норвегія
В Швейцарія
Г Італія

12. Який вид транспорту посідає перше місце в Україні за вантажообігом?
А морський
Б залізничний
В автомобільний
Г річковий
13. Укажіть помилкове сполучення «місто – річка»:
А Львів – Стрий
Б Чернівці – Прут
В Кривий Ріг – Інгулець
Г Полтава – Ворскла
14. У якому із названих міст розміщуються одночасно автомобілебудівний, вагонобудівний і нафтопереробний заводи?
А Херсон
Б Черкаси
В Маріуполь
Г Кременчук
15. За яким складником індексу людського розвитку (ІЛР) Україна посідає чільне місце у світі?
А тривалістю життя
Б рівнем освіченості
В доходами на одну особу
Г рівнем автомобілізації
16. На Мексиканському нагір'ї налічується понад 500 видів цих рослин. Країна Мексика мовою давніх ацтеків названа на честь рослини:
А клена
Б агави
В секвої
Г евкаліпта
17. У якому напрямку зростає континентальність клімату України:
А з північного заходу на південний схід
Б з півночі на південь
В з південного сходу на північний захід
Г зі сходу на захід
18. Сучасний вулканізм та землетруси в Австралії:
А відбуваються майже на всій території
Б найчастіше виникають на заході материка
В найчастіше виникають на сході материка
Г не відбуваються
19. Держава, яка у XVIII-XX століттях з об'єктивних причин 27 разів змінювала свій прапор.
А Канада
Б США
В Японія
Г Італія
20. В якій області України розташована Ладизинська ТЕС:
А Київська
Б Харківська
В Вінницька
Г Чернівецька
21. Укажіть вид корисних копалин Австралії, басейн залягання яких є найбільшим у світі:
А нафта
Б мідні руди
В залізні руди
Г алюмінієві руди